

На основу члана 15. став 2. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 101/05),

Министар рада, запошљавања и социјалне политике доноси

ПРАВИЛНИК

о поступку прегледа и провере опреме за рад и испитивања услова радне околине

(„Службени гласник РС”, бр. 94/06, 108/06-исправка, 114/14 и 102/15)

-незванично пречишћен текст-

I. САДРЖИНА ПРАВИЛНИКА

Члан 1.

Овим правилником прописују се поступак и рокови превентивних и периодичних прегледа и **провере опреме** за рад, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне околине, односно хемијских, биолошких и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености.

II. ПРЕГЛЕДИ И ПРОВЕРЕ ОПРЕМЕ ЗА РАД

Предмет превентивних и периодичних прегледа и провере опреме за рад

Члан 2.

Превентивним и периодичним прегледима и **проверама опреме** за рад проверава се и утврђује да ли су на опреми за рад, прописаној овим правилником, која се користи у процесу рада, примењене мере безбедности и здравља на раду утврђене прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима, стандардима и упутствима произвођача.

Опрема за рад која подлеже превентивним и периодичним прегледима и проверама

Члан 3.

Опрема за рад која подлеже превентивним и периодичним прегледима и **проверама**, у смислу овог правилника, јесте:

- 1) дизалица и уређај носивости од 0,5 тона и више, као и привремено постављена конзолна дизалица и витло носивости од **0,5** тоне и више, на механизовани погон, који служе за дизање, спуштање и преношење терета помоћу челичног или другог ужета, ланца, хидраулика и др.;
- 2) регална дизалица на механизовани погон (у регалном ходнику и ван њега, везана за шине или која има на други начин аутоматски регулисане позиције) која служи за уношење у регал и узимање из регала палета или материјала;
- 3) подизна платформа на механизовани погон која, помоћу уграђене платформе или корпе, служи за дизање и спуштање запослених ради обављања радних операција;
- 4) висећа скела, на механизовани погон, **која** на вертикалним површинама зграда, на фасадама зграда, градилиштима и у објектима намењеним за радне и помоћне просторије **служи** за дизање и спуштање запослених и материјала;
- 5) самоходно возило, на механизовани погон, које се користи за унутрашњи транспорт - вучу, потискивање, дизање, спуштање и преношење терета;
- 6) преса, маказе, нож и ваљак, на механизовани погон **који су фиксно постављени**, за сечење, пресовање, савијање и извлачење материјала, а у **које** се материјал за обраду улаже или вади ручно;
- 7) опрема за прераду и обраду дрвета, пластичних и сличних материјала, на механизовани погон, која је **фиксно постављена**, у коју се материјал за обраду улаже или вади ручно;
- 8) уређаји у којима се наносе и суше премазна средства чије компоненте у додиру са ваздухом образују запаљиве и експлозивне смеше, испарења и хемијске штетности опасне по здравље запослених;
- 9) опрема, односно постројења за производњу, пуњење, мерење и контролу, са цевоводима за напајање, развођење и транспорт експлозивних, отровних и загушљивих флуида-гасова или течности, осим природног гаса (земни гас), у објектима који се користе као радни и помоћни простор;
- 10) противексплозијско заштићена опрема за рад, која се **користи** у технолошким процесима;
- 11) привремена електрична инсталација са уређајима, опремом и прибором, постављена за време изградње грађевинских објеката или извођења других радова;
- 12) опрема за рад (машине, уређаји, постројења, инсталације и алати) за коју је послодавац актом о процени ризика утврдио да се на њој врше превентивни и периодични прегледи и **провере**.

Вршилац превентивних и периодичних прегледа и провере опреме за рад

Члан 4.

Прегледе и **провере опреме** за рад врши правно лице са лиценцом за обављање послова прегледа и **провере** опреме за рад, које поседује одговарајуће инструменте и уређаје за вршење прегледа и **провере**, наведене са техничким карактеристикама у прихваћеној методологији.

Стручни налаз

Члан 5.

О извршеном прегледу и **провери опреме** за рад издаје се стручни налаз.

Уз стручни налаз правно лице које је обавило прегледе и **провере опреме** за рад прилаже копију лиценце тог правног лица и одговорног лица које је потписало стручни налаз.

Садржина стручног налаза

Члан 6.

Стручни налаз, обавезно, садржи:

- 1) пословно име и седиште правног лица са лиценцом које је обавило прегледе и **провере** и издало стручни налаз;
- 2) број стручног налаза и датум његовог издавања;
- 3) позив на прописе, односно акте и документе на основу којих је утврђена обавеза вршења прегледа и **провере опреме** за рад;
- 4) назив и седиште корисника опреме за рад;
- 5) место и време вршења прегледа и **провере опреме** за рад;
- 6) име и презиме одговорног лица са лиценцом за обављање прегледа и **провере опреме** за рад, које потписује стручни налаз;
- 7) име и презиме и стручна спрема лица која су, у складу са методологијама вршила прегледе и **провере опреме** за рад;
- 8) податке о опреми за рад која је предмет прегледа и **провере** (ближи подаци којима се идентификује опрема са описом намене, односно местом рада у простору – фотографија и скица са положајем и локацијом у простору, као и о материјалима и сировинама који се користе);

9) податке о инструментима и уређајима који су коришћени у поступку прегледа и **провере опреме** за рад;

10) **утврђено стање са измереним величинама, односно вредностима и величинама и вредностима карактеристичним за одређене елементе провере у складу са методологијама прегледа и провере опреме за рад, са наведеним поступком провере и провереним декларисаним вредностима, као и посебно исказане и утврђене недостатке и неправилности према прописима.**

11) закључак да ли су на прегледаној и **провереној опреми** за рад примењене или нису примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду, односно да ли је опрема безбедна за употребу – коришћење.

Рокови за превентивне прегледе и провере опреме за рад

Члан 7.

Превентивни прегледи и **провере опреме** за рад обављају се пре почетка коришћења, односно пре давања на употребу запосленима, после реконструкције или хаварије, као и пре почетка рада на новом месту рада ако је опрема премештена са једног на друго место.

Превентивни прегледи и провере опреме за рад не обављају се за опрему за рад коју, приликом првог стављања у употребу, није потребно склапати, састављати или монтирати или опрему за рад коју је произвођач ставио у погон и предао на коришћење послодавцу.

Рокови за периодичне прегледе и провере опреме за рад

Члан 8.

Периодични прегледи и **провере опреме** за рад обављају се у року који је утврђен техничким прописима и стандардима или који је одређен упутством произвођача, а најкасније у року од три године од дана претходног прегледа и **провере**, осим периодичних прегледа и **провере** привремене електричне инсталације са уређајима, опремом и прибором, који се обављају у року од годину дана од дана претходног прегледа и **провере** и периодичних прегледа и **провере** опреме за рад коју послодавац утврди актом о процени ризика, који се обављају у року утврђеном тим актом.

III. ИСПИТИВАЊЕ УСЛОВА РАДНЕ ОКОЛИНЕ

Предмет превентивних и периодичних испитивања услова радне околине

Члан 9.

Превентивним и периодичним испитивањима услова радне околине (у даљем тексту: испитивања) проверава се и утврђује да ли су на радном месту у радној околини примењене мере безбедности и здравља на раду утврђене прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима и стандардима.

Садржина и обим испитивања

Члан 10.

Испитивања обухватају:

- 1) микроклиму (температура, брзина струјања и релативна влажност ваздуха);
- 2) хемијске штетности (гасови, паре, димови и прашине);
- 3) физичке штетности (бука, вибрације и штетна зрачења – осим јонизујућих зрачења);
- 4) осветљеност;
- 5) биолошке штетности.

Испитивања се обављају анализом свих елемената услова радне околине тако да се даје јединствена оцена обављеног испитивања.

Испитивања се, по правилу, врше у условима када раде сви технолошки капацитети (опрема за рад, инсталације за климатизацију, проветравање и сл.), што се посебно наводи у стручном налазу.

Испитивање микроклиме

Члан 11.

Испитивања микроклиме врши се на радним местима у радној околини у којој се обавља процес рада, односно у којој се запослени крећу, или задржавају дуже од два сата у току радне смене.

Испитивања микроклиме врше се у летњем и зимском периоду, а не врше се у просторијама у којима технолошки поступак условљава одређене климатске услове.

Испитивања микроклиме у летњем периоду врши се кад је спољна температура изнад **25** степени Целзијуса, а у зимском периоду када је спољна температура испод 5 степени Целзијуса.

Испитивања микроклиме врши се у складу са прихваћеном методологијом испитивања микроклиме, прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима, стандардима и препорукама.

Испитивање хемијских штетности

Члан 12.

Испитивања хемијских штетности врши се на радном месту у радној околини где се у технолошким и радним процесима појављују хемијске штетности.

Испитивања хемијских штетности врши се узимањем најмање једног узорка на радном месту најближем извору штетности.

Ако је утврђена концентрација хемијских штетности на радном месту најближем извору штетности изнад дозвољених концентрација, испитивање хемијских штетности врши се узимањем најмање једног узорка и на осталим радним местима на којима се оправдано очекују те штетности.

На радним местима на којима је у поступку испитивања утврђена концентрација хемијских штетности изнад дозвољених концентрација врши се континуално испитивање ради процене ризика и предузимања мера за смањење штетности и заштиту здравља запослених.

Испитивање хемијских штетности врши се у складу са прихваћеном методологијом испитивања хемијских штетности квалитативном и квантитативном анализом, прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима и стандардима.

Испитивање физичких штетности

Члан 13.

Испитивање физичких штетности врши се на радном месту у радној околини где се при технолошком **и радном** процесу појављују бука, вибрације и штетна зрачења.

Испитивања буке, вибрација и штетних зрачења обухвата мерење, анализу и упоређивање измерених величина са дозвољеним вредностима.

Испитивање физичких штетности врши се у складу са прихваћеним методологијама испитивања буке, вибрација и штетних зрачења, прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима, стандардима и препорукама.

Испитивање осветљености

Члан 14.

Испитивање осветљености на радном месту у радној околини врши се у складу са прихваћеном методологијом испитивања и мерења осветљености, прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима и стандардима.

Испитивање биолошких штетности

Члан 15.

Испитивање биолошких штетности (вируси, бактерије, паразити, гљивице, плесни и др.) обавља се у радним просторијама и на свим радним местима где могу да се оправдано очекују у процесу рада.

Испитивање биолошких штетности врши се у складу са прихваћеном методологијом испитивања присутности биолошких штетности, квантитативном и квалитативном анализом.

Вршилац превентивних и периодичних испитивања услова радне околине

Члан 16.

Испитивање услова радне околине, осим испитивања биолошких штетности, може да врши правно лице са лиценцом за обављање послова испитивања услова радне околине, које поседује одговарајуће инструменте и уређаје за вршење испитивања и мерења, наведене са техничким карактеристикама у прихваћеној методологији.

Испитивање услова радне околине-биолошких штетности може да врши правно лице са лиценцом за обављање послова испитивања услова радне околине – биолошких штетности, које поседује одговарајуће инструменте, опрему, лабораторије и уређаје за испитивања и анализу биолошких штетности, наведене са техничким карактеристикама у прихваћеној методологији.

Стручни налаз

Члан 17.

О извршеном испитивању услова радне околине издаје се стручни налаз.

Уз стручни налаз правно лице које је обавило испитивања услова радне околине прилаже копију лиценце тог правног лица и одговорног лица које је потписало стручни налаз.

Стручни налаз издаје се у целини за сва обављена испитивања услова радне околине, а у зависности од технолошког процеса.

Изузетно за испитивање биолошких штетности може се издати посебан стручни налаз.

Садржина стручног налаза

Члан 18.

Стручни налаз, обавезно, садржи:

- 1) пословно име и седиште правног лица са лиценцом које је обавило испитивање услова радне околине и издало стручни налаз;
- 2) број стручног налаза и датум његовог издавања;
- 3) позив на прописе на основу којих је утврђена обавеза вршења испитивања услова радне околине;
- 4) назив и седиште корисника код ког су вршена испитивања услова радне околине;
- 5) место и време вршења испитивања услова радне околине;
- 6) име и презиме одговорног лица са лиценцом за обављање испитивања услова радне околине, које потписује стручни налаз;
- 7) име и презиме и стручна спрема лица која су, **у складу са методологијама** вршила испитивања услова радне околине;
- 8) податке којима се ближе одређују радна места у радној околини и места на којима су вршена испитивања (опис, фотографија, скица, графички приказ у простору и сл.) са параметрима услова рада који су утврђени у току испитивања;
- 9) податке о инструментима и уређајима који су коришћени у поступку испитивања услова радне околине;
- 10) утврђено стање, нивои или величине карактеристични за одређене елементе испитивања, **у складу са методологијама испитивања услова радне околине*** као и посебно исказане ризике по здравље запослених због присуства физичких и хемијских

штетности изнад дозвољених нивоа или концентрација, недовољне осветљености и микроклиме изван зоне комфора;

11) закључак да ли су на радном месту и у радној околини измерене величине у дозвољеним границама, односно да ли су примењене или нису примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду.

Извештај о испитивању

Члан 19.

На основу наложене мере инспектора рада или за потребе процене ризика врше се испитивања појединих елемената услова радне околине за која се издаје извештај о испитивању са истом садржином коју има стручни налаз.

Рокови за превентивне прегледе и испитивања услова радне околине

Члан 20.

Превентивна испитивања услова радне околине обављају се у року од шест месеци од почетка рада радног, односно технолошког процеса, реконструкције објекта у ком се обавља радни процес (уређаја за грејање, вентилацију или климатизацију, и сл.) или замене техничких капацитета којима се мењају услови рада.

Рокови за периодична испитивања услова радне околине

Члан 21.

Периодична испитивања услова радне околине обављају се на радном месту у радној околини у року од три године од дана претходног испитивања.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о поступку прегледа и испитивања радне средине, опасних материја, оруђа за рад, инсталација и средстава и опреме личне заштите („Службени гласник РС”, број 7/99).

Члан 23.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 110-00-00723/2006-20

У Београду, 25. октобра 2006. године

Министар,

Слободан Лаловић, с.р.